

Europeiska jordbruksfonden för
landsbygdsutveckling: Europa
investerar i landsbygdsområden

Anteckningar Klusterträff Umeå 25 september

Västerbotten

Västerbotten har inte en formell strategi ännu, men de har satt igång arbetet.

Länsstyrelsen- landsbygdsdirektör: arbetar med den regionala livsmedelsstrategin. Ska prata om projekt också under dagen. Mer mat från Västerbotten. Det är det kompletta länet, med hav och upp till fjällvärlden- de är mångsidiga. Täcker 16-17 % av landet. 4.9 invånare per hektar. 1.3 % jordbruksmark. I deras arbete med livsmedelsstrategin har de gjort en utvärdering för potential och vad har de för möjlighet för utveckling. Producerar mer mjölk än vad de dricker själva men inte när det gäller kött. Har stor potential för andra produkter. Duktiga på gräs och bra förutsättningar för kött. Norrmejerier, Hyhlens och Hugoson chark, Nyåkers pepparkakor, Umlax: dessa är stora livsmedelsföretag i länet. 2014- började med livsmedelsstrategin, har haft en grupp inom detta sedan dess.

2017- regional konferens för livsmedelsstrategiarbete: LRD, region Västerbotten och från länsstyrelsen.

Tematiskt arbete: 2018- hur situationen ser ut i länet idag. Har tagit fram små rapporter för vad man ska göra i länet, just nu ska man sätta ihop det till en strategi- klar våren 2020. Vill ta fram flera handlingsplaner. De har satt igång med arbetet, de har inte suttit och väntat. När nationella strategin drog igång så har det väckt väldigt mycket engagemang. LRF har tagit en del områden och sen har region Västerbotten en del områden också, civil beredskap till samhällsutveckling. De har delat upp områdena.

Följande redovisar kort olika projekt som pågår i länet:

EU-finansiering, tre områden med samverkan i fokus och slakteri i fokus.

Har beviljat två projekt inom detta: första projektet är ett slakteri som har startats, ett andra projekt handlar om hur man ska sätta köttet i konkurrens.

Nätverket hållbara restauranger: maten blir central. Detta nätverk finns också i andra delar av landet.

Fokus på export och besöksnäring: vill sätta landskapet Lappland i fokus, stommen är utbildning. Hur ska man förädla och ta hand om råvaran? Har haft e-kurs i hur man tar hand om en gädda för tillagning. Handlar också om bemötande, hur man tar hand om gäster.

Golden Lappland: vill lyfta fram den lokala maten som finns på plats. Fiskedestination, har lyft fram Västerbotten och fisken i länet.

Nya försäljningsvägar, transportlösningar och finns där ett nytt projekt: mat från bonden, man ska hitta ny försäljning från bonden.

Projekt MOBEVI: hållbar transport.

MAT-kompassen: mer mat från Västerbotten. Vad har vi för kompass: samverkan är ett ben i det

Jordbruks
verket

Europeiska jordbruksfonden för
landsbygdsutveckling: Europa
investerar i landsbygdsområden

projektet, ska träffa näringen och hitta nya idéer, det andra benet är att få kontakt med konsumenten. Ex bröd och spannmålsdag. Kvalité är i fokus, det som var kvalité för bonden är inte samma sak för bagaren. Företagsutveckling, handlar om detta för att skapa tillväxt.

Beteendeförändring: vägen till lönsamhet, ska också öka tillgänglighet, använder GIS.

Visade en film om naturbetesmarker. Nötkreatur går mest på dessa marker, även hästar, får, getter gör ett viktigt jobb. Filmen visar också en strandäng, har öppnat upp landskapet på strandängen.

En fråga som dök upp var också kring samerna och renskötsel och om det kommer vara med i strategin- Det har hållits en workshop kring renskötsel och det kommer också vara med i strategin.

Framtidens matdestination:

10 mat- och smakupplevelser och det finns ett culinary team (ett gäng kockar och yrkesverksamma som jobbar för att stärka deras roller).

Korta livsmedelskedjor:

Jobbar med offentliga kök och handel- de jobbar med maten i olika kommuner och jobbar med hur de ska öka antalet andelen lokala råvaror. Jobbar också med distributionsdilemman: långa avstånd, behovet är stort av korta livsmedelskedjor. Västernorrlandsgården äger ett digitalt register för distribution.

Spannmålslyftet:

Länet låg i botten kring spannmålsskördar. Detta projekt får pengar från näringen.

Nystartade projekt:

Mjölkföretagaren- målet är att behålla mjölkbönderna. Ex tittar på gamla 25-åringen, går ut på att byta erfarenheter.

Köttprojektet- fick medel från öronmärkta pengar till livsmedelsstrategin. Ska fokusera på hållbar köttkonsumtion. Opinionsbildning, konsumentaktiviteter, klimatanpassning.

Utmaningar: Förankra livsmedelsstrategin i strategiska dokument, och de ska revideras, den är inte helt beslutad, hur man ska involvera kommunerna framåt? Utmaningar har varit att få med kommunerna.

Hoppas att få lite inspiration kring detta under dagen: Korta avstånd och forskning/innovation-lantbrukare/näringen.

Jämtland

Östersunds kommun- strategi och utmärkelse från Unesco.

De har haft en matstrategi sedan 2012. Den blev klubbad 2018, bygger på den nationella strategin. Målet är att vara den ledande matregionen i Sverige. De vill att en bred skara ska jobba med livsmedelsstrategin. Strategin är klubbad och beslutat som innebär att det är lättare att få in i styrdokument.

Visionen:

Att arbeta kreativt. Östersund och regionen är känd som creative city of gastronomy. Spännande mat- och besöksupplevelser. Fick utmärkelsen 2010 och det har satt dem på kartan. De känner stolthet för detta, det är något som de kan enas om. Kulturnätverk, kkm: mat ska vara en del av kulturella kreativa näringar.

Styrkor som matlän: brett partnerskap, en politisk antagen strategi, visar att de faktiskt har bestämt att livsmedelsstrategin ska prioriteras i frågor. Goda förutsättningar för hållbart jordbruk. Det är ett besöksnäringslän men det har också bra förutsättningar för ett hållbart jordbruk. Har mycket fäbodar, är robotäta och biogastäta.

Grönt Center i Ås: Torsta, Eldrimner, kunskapscenter för de gröna näringarna. Torsta har landsbygdsutvecklingsansvar. Det drog ingång 2013, men det är en bit kvar på vägen.

Utmaningar:

Att mat och livsmedelsstrategin förenas och implementeras. Få kommuner involverade i partnerskapet. Restauranger och kockar saknas ofta i branschen.

Projekt som har fått medel:

Utökat samarbete på nationell nivå i Visit Sweden exportriktade projekt "Måltidsturism".

Regional plattform för den offentliga maten.

Eat Art Festival- mat kultur turism- vill visa på och öka förståelsen för den lokala maten.

Förstudie hållbar köttkonsumtion- LRF ansvarade för detta, gjorde samma som för Västernorrland, har inte kommit igång och har inte hittat finansiering för det.

Under VM ville de lyfta fram maten och stärka kopplingen mellan producenter och events. De fick ett kvitto på sitt arbete genom ett hållbarhetsseminarium där de stod på sig. Det är inte lätt att som lokalproducent att synas, utan man måste slå sig in (i VM skulle Carlsberg synas).

Kommande projekt: gemensamt kommunikationsprojekt. Planer på ett mat- och livsmedelsråd.

En fråga dök upp kring hur Västernorrland och Jämtland jobbar med rennäringen i strategin: LRF har representation i styrelsen kring rennäringen och renköttet.

Norrbottnen

Nära mat- Norrbottens matstrategi sedan 2015 mellan

länsstyrelsen, LRF, kommuner, regioner.

Det var en bred uppslutning och de jobbade brett. Många seminarier kring fem prio-områden:

Kunskap om hållbar mat och folkhälsa

Offentliga aktörer och offentlig upphandling

Konkurrenskraftig matproduktion och energiförsörjning

Kompetensförsörjning

Identitet och stolthet

Geografiskt är länet brett med kust. Utmaningarna ligger kring ekonomisk och social hållbarhet.

Deras vision handlar om mer norrbottnisk mat på tallriken.

Axplock av projekt- det handlar mycket om samarbeten eftersom inte så många jobbar med detta i länet så det krävs samarbete:

Folkhälsa: Norrbottniska kostråd, nationellt nätverk kring goda matvanor.

Offentliga måltidens betydelse för barn och äldres hälsa: seminarier, bl a SLU var med på detta.

De visade en film om renar/rensköttsel. Handlar också om Mer norrbottnisk mat på tallriken har också spridit filmer. De har också jobbat med att bygga en websida för att konsumenter ska hitta information om detta. Kommunikation ska också vara en del av arbetet.

Trädgårdsprojekt: trädgårdsutvecklare, betande djur, gräsproduktion.

Länet har en historia från 70-talet med trädgårdsproduktion, det har varit det största trädgårdslänet i Jämtland och det funnits 80 hektar jordgubbar. Har haft ett stort inspirationsseminarium och andra projekt kring trädgård.

Gunnar Jonsson: har ett skolprojekt som jobbar med skolan och mat: har en bakgrund som lärare och professor på Luleå tekniska universitet.

Vad har länsstyrelsen för roll: de har en dialogdag för att få med alla i livsmedelsstrategin.

LRF driver: Mer nära mat 1 & 2

Soliga lantbruk i norr- framtidens smakupplevelser. De försöker få till nya mötesplatser för alla aktörer. Vill få till mer sol-el.

Pelle på Hushållningssällskapet- har jobbat som kock och journalist. Matkonsult- matkonsulent. HS har funnits i 200 år i Norrbotten. Satsar på ett nytt nav för mat. Norrbottnisk mat, och han är projektledare för detta. De jobbar med samverkan och har haft monter på t ex Grune Woche. Vill hitta nya sätt och nå ut med renkött. Driver även Arctic Winery.

Beatrice Ramnerö jobbar med Öjeby lantbruksmässa. Samordnar också Grönt Centrum.

Kontakta Hulda om någon har fler frågor.

Europeiska jordbruksfonden för
landsbygdsutveckling: Europa
investerar i landsbygdsområden

Europeiska jordbruksfonden för
landsbygdsutveckling: Europa
investerar i landsbygdsområden

Västernorrland

Länsstyrelsen och LRF är på plats och berättar vad de gör.

Arbetet med livsmedelsstrategin började 2014- anledningen till detta var att man såg en negativ trend. Mängder av aktörer gick samman för att bilda samarbeten/partnerskap. 2014-2015 tog de fram en potentiell livsmedelsstrategi, utifrån potential så tog man fram en strategi. Områdena som man tog fram liknar väldigt mycket den nationella strategin. De arbetar idag med de olika strategiska områdena.

Projekt som partnerskap har initierat: regional livsmedelsstrategi, framtidens smakdestination, korta livsmedelskedjor, spannmålslyftet, mjölkföretagare, hållbar köttproduktion, jobbar också med akvaponik och fiskfrågor.

Regional samverkan kring livsmedelsstrategin: Länsstyrelsen, Västernorrland, LRF Västernorrland, region Västernorrland och partnerskapet.

Övergripande projekt:

Bredda och förankra den regionala strategin, främjande myndighetsutövning, forskning och innovation, mat och klimatdag.

Kommer att anordna en inspirationsdag för kommuner, 6 kommuner har anmält sig, denna dag kommer att handla mycket om regel och villkor.

Forskning och innovation: vill försöka skapa ett nav för detta.

LRF Jämtland och Västernorrland: De var först ut i Västernorrland med en regional livsmedelsstrategi, detta var kopplat till MackLean och utifrån deras konkurrenskraftutredning så togs det fram en strategi.